do našich chrámov, aby sme vyprosili pre nás a pre celý svet mier a pokoj na zemi. Ako každého roku, i v tomto roku v stredu večer po 4. nedeli pôstu zišli sme sa v hojnom počte v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove na čele s naším milovaným vladykom, Preosvieteným Nikolajom na večerné bohoslúženie, ktoré nazývame aj „Andrejevym stojanijem". My, veriaci pravoslávnej cirkvi, ak sa zamyslíme nad tým, čo sa dnes na našej planéte deje, ako temné sily Západu sa usilujú v napredovaní nie budovania na nej rajskej záhrady, pre ktorú sú tu všetky predpoklady, zvlášť pri súčasných technických možnostiach, ale v tom, aby sa premenila na púšť, bez akéhokoľvek prejavu života, utiekame sa preto k Darcovi života a mieru, aby jedno i druhé nám zachránil a žehnal mu. A nevidíme krajšiu modlitbu a vhodnejšiu príležitosť prosby za mier a za záchranu života na zemi, ako dni pôstne, kedy často upierame svoj zrak k Všemohúcemu so slovami: „Pomiluj nás, Bože, pomiluj nás!"

—MK—

Budúce číslo vyjde 10. júna 1982

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský, technický red. Ján Rusín. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé čísla 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXVIII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 5/1982

Posmrtné spomienky

Dňa 25. 12. 1981 vo veku 71 rokov svojho života nečakane od nás odišiel k Stvoriteľovi kurátor pravoslávnej cirkevnej obce Vydraň brat Peter Koman. V nebohom manželka stráca dobrého manžela, deti otca a pravoslávna cirkevná obec dobrého veriaceho a člena kurátorského zboru.

S nebohým sa prišli rozlúčiť veriaci miestnej cirkevnej obce a okolia. Pohrebné obrady vykonal miestny duchovný d. o. prot. Ján Kostecký a d. o. prot. Michal Bega.

Vičnaja pamiať!

Po dlhej a ťažkej nemoci odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi dňa 15. 1. 1982 v nedožitých 84 rokoch brat Ivan Lutaš, ktorý bol viac ako 40 rokov zvonárom v pravoslávnej cirkevnej obci Vydraň. V nebohom rodina stráca dobrého manžela a otca a cirkevná obec dobrého veriaceho a pracovníka.

Na poslednej ceste prišli sa s nebohým rozlúčiť veriaci z našej obce i z okolia. Pohrebné obrady vykonal d. o. Ján Sičák a d. o. prot. Ján Kostecký.

Vičnaja pamiať!

Dňa 9. 1. 1982 by sa bola dožila 79 rokov svojho života naša milá mamička Zuzana Tirpáková, narodená v Zemplínskej Širokej a žila v obci Závadka pri Michalovciach.

Pravoslávna cirkevná obec, kde brala účasť na bohoslužbách, bola jej druhým domovom. Dňa 14. mája bude rok, čo sme ju vyprevadili na jej poslednej ceste v obci Závadka. Spi, milá mamička, spánkom spravodlivých.

Prosíme všetkých, čo ju poznali o modlitby.

Dcéra s rodinou

Na 1. str. obr. Pravoslávny chrám sv. Vladimíra v Mariánskych Lázňach.

„Keď však príde On, Duch pravdy, vyučí vás vo všetkej pravde“ (Jn 16, 13)

Druhým veľkým sviatkom kresťanského sveta po Vzkriesení Isusa Christa — sv. Paschy je deň zostúpenia Ducha svätého na apoštolov a celú cirkev — sv. Päťdesiatnica. Je to zavŕšenie spasiteľného diela Božieho, základ zrodu a života cirkvi vo svete. Jedna z duchovných piesní tohto sviatku takto vyjadruje túto pravdu: „Všetko dáva Duch svätý, udeľuje uzdravenia, ustanovuje duchovných, nevzdelaných učí múdrosti, rybárov robí teológmi, zvoláva zhromaždenie (sobor) cirkvi“. Je to deň, kedy sa naplnili mnohé prisľúbenia Božie, je to deň, kedy sa naplnila nádej mnohých spravodlivých a veriacich do Christa, lebo s vierou a nádejou očakávali Jeho príchod a obnovenie človečenstva Duchom svätým, je to deň, kedy sa zjavilo skryté tajomstvo našej spásy, je to deň, kedy sa naplnili prorocké predpovede, pôvodcom ktorých bol ten istý Duch Boží. Preto ďalšia duchovná pieseň o tom hovorí: „Skrze prorokov si nám ukázal cestu spásy, a v apoštoloch nám zažiarila, Spasiteľu náš, milosť Ducha tvojho“.

A keďže táto pravda a táto skutočnosť má takýto veľký význam pre náš duchovný život a pre našu spásu, Isus Christos o tom často hovoril svojim učeníkom, aby ich pripravil na prijatie tohto veľkého prisľúbenia a daru, a skrze apoštolov aj všetkých nás, lebo cez nich táto milosť bola daná všetkým národom v radostnej zvesti evanjelia, viery a posvätenia Duchom svätým, milosť ktorého apoštoli udeľovali všetkým, čo uverili v Christa ako Syna Božieho. Ešte na začiatku svojho verejného účinkovania Isus Christos v rozhovre s Nikodémom povedal: „Veru, veru, ti hovorím: Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho. Čo sa narodilo z tela, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je duch“ (Jn 3, 5—6) Duch svätý, o ktorom tu Isus hovoril, prišiel, aby oživil, nanovo zrodil a posvätil všetkých, ktorí budú veriť v Isusa ako Syna Božieho, lebo On prišiel nie preto, aby svet súdil, ale aby ho spasil. Preto „kto verí v Neho, nebude súdený“ (Jn 3, 18). A to bol dôvod toho, že Isus Christos volal k sebe zástupy ľudí a hovoril im o tomto veľkom daru Ducha slovami: „Duch je, ktorý oživuje“, a „ak niekto žízní, nech príde ku mne a napije sa. Ako Písmo hovorí: Rieky živej vody potečú z vnútra toho, kto verí vo mňa. A to povedal o Duchu, ktorého mali prijať tí, čo uverili v Neho“ (Jn 6, 37, 7, 37—39). A skutočne, všetci tí, čo za Ním išli, čo Ho počúvali a hľadeli

na Jeho božské skutky, boli smädní po pravde a hľadali ju (alčuščiji a žažduščiji pravdy), po novom živote, po pokoji srdca a lásky, po opravdivej duchovnosti. A medzi tých smädných patrili predovšetkým vyvolení učeníci — apoštoli, ktorí sa ako prví stali nositeľmi milosti Ducha svätého, prameňmi tejto milosti, lebo z ich vnútra vytekala spomínaná rieka živej vody, t. j. milosti Ducha svätého, aby ju udeľovali iným a budovali cirkev Božiu na zemi. Tak sa cirkev Božia na zemi stala nositeľkou milosti a všetkých jej darov a je schopná uspokojiť každý duchovný hlad a smäd slovom Božím, ktoré jej bolo zverené a milosťou, ktorá je jej daná, lebo Duch svätý trvale prebýva v cirkvi, vedie ju po ceste pravdy a posväcuje ju, aby bola čistá a bez poškvrny ako nevesta Christova. Pravda, jednotlivec môže zhrešiť, môže ochabnúť vo viere a môže od nej aj odísť, ale to čistotu a svätosť cirkvi nenarušuje.

Pri konci svojho pozemského účinkovania Isus Christos povedal svojim učeníkom, že za krátko odchádza k Otcovi svojmu nebeskému, aby im poslal: „zasľúbenie Otcovo", t. j. Ducha svätého. Preto sa majú zdržiavať v Jeruzaleme až do tohto dňa, kedy ich Otec vyzbrojí „mocou z výsosti", kým im nepošle Ducha svätého, aby im odkryl um rozumieť Písmam a všetkému, čo počuli a videli u Christa v Jeho spasiteľnom účinkovaní na zemi (Lk 24, 49). Bez tejto posily by apoštoli sotva mohli ísť medzi národy kázať evanjelium Christovo a apoštol Ján to často otvorene priznáva. Ako jeden z popredných apoštolov sám okúsil na sebe pôsobenie milosti Ducha svätého a potvrdil, že predtým mnohému nerozumel z toho, čo Isus konal a učil. Keď však prišiel Duch svätý, urobil ich schopnými rozumieť každej pravde (Jn 16, 13). A touto cestou posvätenia a naučenia pravde ide vlastne každý veriaci človek.

Keď nadišiel deň zostúpenia Ducha svätého, Tento sa zjavil viditeľným spôsobom. Apoštol Lukáš píše: „Tu zrazu povstal zvuk z neba, ako keď sa prudký vietor valí, a naplnil celý dom, v ktorom sedeli. I ukázali sa im rozdelené jazyky akoby z ohňa, usadili sa na každého z nich a Duch svätý naplnil všetkých, takže začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť" (Sk 2, 2—4). Od tejto prvej Päťdesiatnice Duch Boží trvale prebýva v cirkvi, aby ju viedol po ceste pravdy, aby ju oživoval a chránil. Preto aj my všetci môžeme zotrvať pri pravde len mocou Ducha svätého, ktorého nám cirkev udeľuje prijatím svätého krstu, v ktorom zomierame pre hriech a rodíme sa opäť pre život večný, pre život v Bohu. Od Neho pochádza každý dar, spoločný i osobný pre harmonický vzrast tela cirkvi, ktorá ako celok je telom

Christovým a má podiel na celom spasiteľnom diele Christovom, predovšetkým na Jeho smrti a oslávení.

Nemôžeme teda žiť opravdivým duchovným životom, nedokážeme ctiť si Boha a vzývať Ho bez osvietenia Duchom svätým. „Boh je duch, a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a v pravde" (Jn 4, 24). Keď sa nestaneme chrámom Ducha svätého, nedosiahneme mieru pravej zbožnosti. Duch a pravda — to je skrytá podstata kresťanskej zbožnosti, modlitebného spojenie s Bohom, každého osobného i spoločného vzývania Otca nášho nebeského. Tým, ktorí prijali pravdu našej spásy, Christos prisľúbil Ducha Božieho, Ducha pravdy, Ducha útechy a lásky, aby ich upevnil v pravde a láske, aby ich povzniesol k pravej zbožnosti a svätosti života. A to platí aj o nás, kresťanoch dnešnej doby, aj pre nás je Duch Boží Utešiteľom, aj nám dáva silu a otvára um k pochopeniu slov večného života — evanjelia Christovho, ktorý sa k nám prihovára pri každej bohoslužbe, najmä pri sv. liturgii, kedy čítame z listov apoštolských a z evanjelia, ktoré obsahuje slová Christove. Pravda evanjelia, to nie je len nejaký súbor poučiek, ale to je život, hlboké pochopenie pravdy Božej, to je rieka múdrosti, ktorá nikdy nebude do konca vyčerpaná; ani jednotlivcom, ani nijakým spoločenstvom. Tejto pravde treba otvoriť celé svoje vnútro, celé svoje srdce, dať sa viesť Duchom Božím od jednej pravdy k druhej, od jedného stupňa dokonalosti k stupňu druhému a spolu s Christom vystúpiť až na vrchol poznania, ako kedysi v Starom zákone veľký prorok Mojžiš vystúpil na vrchol Sinaja., aby sa mu dostalo videnia Boha. Žiť podľa pravdy, to znamená, vedieť ju uplatniť v každej životnej situácii, múdro uplatniť, a to práve dáva Duch svätý. A to je súčasne potvrdením pravdivosti Christovho evanjelia.

Svätí apoštoli ako učeníci Christovi s pokorou a vďakou prijali Ducha svätého a Jeho dary, boli silní vo viere a láske, smelo zvestovali slová večného života národom sveta, takže ap. Pavel o tejto ich práci povedal tieto krásne slová Písma sv.: „Lebo po celej zemi rozniesol sa ich hlas, ich slová až do končín sveta" (Rm 10, 18), aby zvestovali Christa ukrižovaného a osláveného — nádej a spásu všetkým národom. A to, čo sa vtedy odohralo v Jeruzaleme, to sa dodnes odohráva v každom chráme, pri každej bohoslužbe a modlitbe, lebo všetko toto sa deje za priamej účasti a pôsobenia Ducha svätého. Všetky chrámy a všetky cirkvi sú pokračovaním onoho sionského domu a prvej kresťanskej cirkvi na svete; počtom síce malej, ale svojou povahou cirkvou všeobecnou. Je to pokračovanie tejto prvej Päťdesiatnice, ktorá bude trvať až do druhého príchodu Spasiteľa nášho Isusa Christa. Preto

pri každej príležitosti, pri každej bohoslužbe prosíme o účasť Ducha svätého. Presvedčivým vyjadrením tejto našej viery a vzťahu k Duchu svätému je prekrásna modlitba: „Carju nebesnyj, Utišiteľju, Duše istiny, iže vezdi syj i vsja ispolnjajaj, sokrovišče blahich i žizni podateľju, priidi i vselisja v ny, i očisti ny ot vsjakija skverny, i spasi, Blaže, duši naša".

Prosíme, aby Duch Boží prebýval v nás samích ako pravda, viera, poznanie, ako sila lásky a každého dobra. Iba On nám dá silu, aby sme nasledovali Christa v Jeho láske, aby sme poznávali Boha a Jeho svätú vôľu a duchovne rástli. A z toho vyrastá aj naša nádej o ktorej ap. Pavel napísal: „A táto nádej nás nesklame, lebo lásku Božiu rozlieva v našich srdciach Duch svätý, ktorý nám je daný" (Rm 5, 5).

Duchom svätým zotrvávame v jednote cirkvi Christovej a usilujeme tým aj o jednotu celého ľudstva, všetci sme jedným Duchom pokrstení v jedno telo cirkvi a všetci sme jedným Duchom naplnení (1 Kor 12, 13). To je tá jednota ľudí a národov, ku ktorej nás vedie slovo Christovo a ktorú uskutočňuje moc Ducha svätého. Či snáď ľudia netúžia po jednote, po láske, po pokoji, po slobode, spravdlivosti, po zmierení? A či snáď po tom všetkom netúži aj naše vlastné srdce? Koľko ráz človek pociťuje vo svojom srdci sucho a nenachádza, čím by ho orosil. Ale Boh je ten, ktorý zoslal duchovnú rosu, schopnú zvlažniť i to najzatvrdelejšie srdce a vnútro človeka. Počujme, čo hovorí starozákonný pisateľ: „Veď rozlejem vody na to. čo je smädné, vylejem Ducha svojho na semä tvoje, požehnanie svoje na vetvy tvoje" (Iz 44, 3). A toto svoje prisľúbenie Boh naplnil práve v deň Päťdesiatnice a plní ho dodnes.

V tomto duchu sa niesla aj všetka spasiteľná činnosť Isusa Christa. Počujme, čo o Ňom hovorí starozákonný prorok Izaiáš: „A spočinie na Ňom Duch Pánov: Duch múdrosti a rozumu, Duch rady a sily: Duch poznania a bohabojnosti..." (Iz 11, 2). A týmto Duchom Božím Isus Christos obohatil aj synov ľudských, aby sa stali s Ním spolusynmi a dedičmi prisľúbení Božích, dedičmi kráľovstva Božieho, aby žili v láske, bratstve a v slobode. A na inom mieste hovorí: „Duch Hospodina, Pána, spočíva na mne, pretože Hospodin ma pomazal. Poslal ma biednym hlásať evanjelium, zaviazať rany tým, ktorí sú skrúšeného srdca, vyhlásiť zajatým prepustenie na slobodu, uväzneným otvorenie žalára, vyhlásiť milostivý rok Hospodinov..." (Iz 61, 1—2). A na rieke Jordáne sv. Ján Krstiteľ verejne vyznal, že Isus je Baránok Boží, ktorý berie na seba hriechy celého sveta a bude nás krstiť Duchom Božím (Jn 3, 6).

Spomeňme si v deň sviatku Zostúpenia Ducha svätého na všetky tieto prisľúbenia a dobrodenia Božie, na premnohé dary Ducha svätého, ktorými nás obdarúva denne a úprimne sa Bohu za ne poďakujme. Máme k tomu osobitnú príležitosť, lebo v tento deň na večerni sa čítajú osobitné ďakovné modlitby za dary Ducha svätého, za dielo spásy. Poprosme v túto chvíľu Otca nebeského, aby Duch svätý zostúpil k nám, prijal nás za svoj chrám, aby premenil náš život, dal poznanie každej pravdy, upevnil lásku a pokoj v nás i medzi ľuďmi navzájom, lebo láska a pokoj, to sú osobitné dary Ducha svätého, a ochránil nás od každého zla.

„C a r j u n e b e s n y j ... priidi i vselisja v ny"!

Prot. Š. Pružinský

„Ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta" (Mt 28, 20)

Pred svojím utrpením na kríži Spasiteľ náš Isus Christos hovoroli svojim učeníkom a apoštolom, že opúšťa svet a ide k Otcovi (Jn 16, 28). V tom čase ich srdce sa naplnilo hlbokým zármutkom. Keď však potom sami sa stali očitými svedkami vyplnenia tejto Christovej predpovede, vracali sa z Olivovej hory do Jeruzalema „s veľkou radosťou", ako nám o tom svedčí evanjelista Lukáš (24, 52). Natíska sa otázka: Prečo smútili apoštoli ešte pred rozlúčením s Ním a prečo sa tešili po Jeho nanebevstúpení? Smútili preto, že vtedy uvažovali iba ľudsky, mysliac si, že sa navždy budú musieť s Ním rozlúčiť, podobne ako aj my uvažujeme, keď sa lúčime so svojimi blízkymi zosnulými, mylne sa domnievajúc, že oni pre nás už vôbec nejestvujú. A tešili sa preto, že od Neho samotného sa dozvedeli, že On aj po svojom vystúpení k Otcovi, kedy sa stal neviditeľným pre ich telesné oči, nielenže sa s nimi nerozlúči a ich nezanechá, ale naopak, bude s nimi prebývať vždy a všade podľa svojho posledného prisľúbenia: „Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta" (Mt 28, 20). Vypočujúc si toto potešujúce prisľúbenie, svätí apoštoli, nehľadiac na ich viditeľnú rozlúčku s Pánom, s veľkou radosťou sa navrátili do Jeruzalema, kde očakávali zoslanie na nich Ducha svätého. A práve táto posvätná radosť navždy zostala neoceniteľným bohatstvom ich duše, nevysychajúcim prameňom útechy v ich ďalšom živote. Nijaká sila ich nemohla odlúčiť od tejto svätej a živototvornej radosti — radosti v Pánovi. Akokoľvek sa im zdalo, že sú sami a bez pomoci ako „baránky medzi vlkmi" (Lk 10, 3), hoci akýkoľvek počet nepriateľov ich obkolesoval a nachádzali sa v akýchkoľvek „nebezpečenstvách na riekach, nebezpečenstvách od lotrov, v nebezpečenstvách v meste..., v námahe a trude, často v bdení, o hlade a smäde, často v pôstoch, na zime a v nahote..."

(2 Kor 11, 26—27), vždy sa radovali v Pánovi a naplňovali svoj každodenný život nezištnou prácou pre zvestovanie Christovho evanjelia. Radovali sa i v pokúšeniach a v iných rôznych nebezpečenstvách či úkladoch, znášali príkoria a súženia, zlorečenia i poníženia, osočovania i prenasledovania od Židov i pohanov, uvedomujúc si svoje veľké poslanie na zemi. Každý z nich si bol vedomý toho, že vo všetkom tom je s nimi Isus Christos, že s Ním a za Neho trpia a s Ním budú aj oslávení (Rm 8, 17).

Toto božské prisľúbenie o neviditeľnej prítomnosti Isusa Christa medzi apoštolmi sa vzťahuje aj na nás, súčasných kresťanov, súčasných učeníkov Christových, lebo jeho platnosť je trvalá (Mt 28, 20), t. j. po všetky dni až do konca sveta. Ako Isus Christos nezanechal sirotami svojich najbližších učeníkov (Jn 14, 17), tak nezanecháva a nikdy nezanechá ani nás a budúce kresťanské pokolenia, ak ovšem my sami Ho neopustíme a nebudeme sa od Neho vzdiaľovať svojím duchom, mysľou, životom a srdcom. Ako posilňoval svojich apoštolov v čase ich utrpení, prenasledovania a žehnal ich prácu a prichádzal k nim prostredníctvom svojej božskej pomoci, všemohúcej podpory a milostiplnej útechy, tak prichádza i k nám a dáva nám pocítiť svoju božskú silu, útechu a pomoc pre našu dnešnú službu svetu.

Kedy a ako k nám prichádza? Ako Pán a Vládca všetkého, ktorému je daná všetka moc na nebi i na zemi (Mt 28, 18), ako večný a božský Veľkňaz, ktorý prenikol do nebies (Žd 4. 14). Ako všemohúci náš Obhajca pred Bohom Otcom, prichádza k nám počas celého nášho života: v jeho počiatku, pokračovaní i na jeho ukončení, ako o tom hovorí apoštol Pavel: „On sám dáva všetkým život, dýchanie a všetko... Veď On predsa nie je ďaleko od nikoho z nás, lebo Ním žijem, hýbeme sa a trváme" (Sk 17, 25—28). Sediac po pravici Boha Otca prihovára sa za celý svet, za veriacich v Neho, ale prihovára sa i za tých hriešnikov, ktorí Mu často zlorečia a protivia sa Jeho voli, ktorí nedodržujú Jeho svätý zákon. Ním uprosovaný Otec nebeský aj týchto miluje a obdaruváva hojnými darmi, keď „dáva vychádzať slncu na zlých aj na dobrých a zosiela dážď na spravodlivých aj na nespravodlivých" (Mt 5, 45). Na Jeho príhovory Otec nebeský trpezlivo čaká na hriešnikov, že sa obrátia, aby mohli nasledovať život večný, pretože Boh nemá záľubu v smrti bezbožného, ale v tom, že sa bezbožný obráti od svojho spôsobu života a bude žiť (Ez 33, 11). Na Jeho prosby Otec nebeský milostivo prijíma všetky želania svojich verných dietok a spĺňa ich, udeľuje im „každý dobrý údel a každý dokonalý dar" (Jk 1, 17). Na Jeho orodovanie posiela Otec nebeský na tento svet Ducha svojho svätého a v Ňom i s Ním všetky bohatstvá, hojnosť milosti a milosrdenstva a všetky prostriedky k nášmu duchovnému osvieteniu, obnoveniu, posväteniu a spáse. Bez tohto všemohúceho orodovania Syna Božieho bol by každý hriešnik uvrhnutý do moci večnej smrti a nejestvoval by ani tento svet. Ak sa ešte tešíme z tohto života a dobrého zdravia, vedzme, že je to práve Isus Christos, ktorý prosí za nás, oživuje nášho ducha viery a drží svet pri živote. Je to dar lásky Boha k nám. A keď

nás Pán niekedy aj napomína, je to preto, aby sme neboli odsúdení s týmto svetom (1 Kor 11, 32). Ďakujme za dobrých priateľov a nereptajme, keď sa objavia aj nepriatelia, lebo Isus Christos hľadí na každého, ako hľadel na kamenovanie diakona Štefana (Sk 7, 54—56) a na všetkých ostatných Jeho služobníkov, ktorých sa dotkla nenávisť zlých ľudí. Spasiteľ vidí, ako nesieme svoj kríž, ako hľadíme s nádejou na Jeho pomoc a túto pomoc každému preukáže podľa jeho viery i lásky.

Obzvlášť viditeľne a hmatateľne sa prítomnosť Christova prejavuje vo svätom chráme, ktorý je domom modlitby, kde denne počúvame Jeho božské slová o pravde, láske a spravodlivosti, teda o všetkom tom, o čom učil ešte počas svojho pozemského života. Jeho slová sú aj dnes živé a aktuálne a aj dnes sa v nich ako v zrkadle odráža osobnosť človeka v jeho kladoch i záporoch. Vniknime so zbožnosťou do blahej zvesti Christovho evanjelia a otvorme svoje srdcia k jeho prijatiu. Tu sa nám Isus Christos predstavuje ako milosrdný Otec, ktorý volá všetkých obťažených a ťažko pracujúcich, volá ako Ten, ktorý „vzal na seba naše slabosti a znášal naše nemoci. On nás všetkých volá k pokore: „Poďe ku mne všetci, korí sa namáhate a ste preťažení a ja vám dám odpočinutie" (Mt 11, 28).

Inokedy je to prísny hlas nášho Pána, vyžadujúci od nás plné sebazaprenie: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž a nasleduje ma" (Mk 8, 34). Alebo: „Kto viac miluje otca alebo matku ako mňa, nie je mňa hoden" (Mt 10, 37). Ale aj v týchto slovách je viditeľná Jeho láska a snaha zachrániť nás od budúceho hnevu. Niekedy je to tichý radca a učiteľ: „Ja som cesta i pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa (Jn 14, 6). A ešte inokedy je to prísny žalobca, ako to bolo v prípade farizejov: „Beda vám, zákonníci a farizeji-pokrytci..., navonok zdáte sa ľuďom spravodlivými, ale vnútri ste plní pokrytectva a neprávosti" (Mt 23, 27—28). Vidíme Ho, ako blahoslaví chudobných duchom, tichých, plačúcich, hladných a smädných po spravodlivosti, milosrdných, čistých srdcom, tvorcov pokoja, prenasledovaných a potupených pre spravodlivosť a Jeho meno (Mt 5, 3—12), ale i takého, ktorý hovorí beda nasýteným a smejúcim sa, topiacim sa v hojnosti a žiadostivostiach telesných (Lk 6, 24—26). Keď to zhrnieme, zistíme, že jedných utešuje a iných zasa napomína, ale voči všetkým má len jedno želanie: aby všetci boli spasení a prišli k poznaniu pravdy, ktorú On prišiel zvestovať celému svetu.

Takto sa nám predstavuje náš Spasiteľ na stránkach svätého evanjelia: v plnej moci a sláve, v láske a milosrdenstve, v pokore i trpezlivosti, s božskou pravdou i súdom. V evanjeliu sa nám odhaľuje v plnosti Jeho vôľa, v plnení ktorej je naše šťastie a večná spása. Tu v Písme svätom sa rysuje pravá cesta, ktorá vedie do večného kráľovstva Božieho, ktoré „nie je jedenie a pitie, ale spravodlivosť a pokoj a radosť v Duchu svätom" (Rm 14, 17).

Okrem toho vo svätom chráme sa uskutočňuje samotné tajomstvo našej

spásy, lebo tu je prinášaná tá istá obeta, ktorá bola prinesená na Golgote za hriechu celého sveta. Tu v chráme prijímame Jeho presväté Telo a Krv na odpustenie našich hriechov a počujeme Jeho vlastné slová, ktorými nás volá k sebe: „Vezmite a jedzte, toto je Telo moje... Pite všetci z neho, lebo toto je moja Krv..." (Mt 26, 27—28). Táto tajomná obeť — Telo a Krv Syna Božieho — je pravdivý chlieb života a nápoj nesmrteľnosti. Sám Spasiteľ o tom hovorí: „Veru, veru, hovorím vám: Ak nejete telo Syna človeka a nepijte Jeho krv, nemáte života v sebe. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň. Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv, zostáva vo mne a ja v ňom! (Jn 6, 53—56).

Buďme preto vždy vnímaví ku všetkému, čo sa koná vo svätom chráme, čo sa tam hovorí, spieva, káže i prináša. V pokore a v bázni Božej vznášajme svoje modlitby pri uskutočňovaní tak veľkej a omilosťujúcej obeťe. Neponechávajme svoju dušu príliš dlho o hlade a smäde, bez chleba života a nápoja nesmrteľnosti. Neostávajme príliš dlho bez účasti vo svätej Eucharistii, bez jednoty s Pánom a Vládcom nášho života, aby sme sa nedostali do osidiel nášho protivníka — diabla (1 Pt 4, 8). Teraz, keď sú nám dokorán otvorené dvere milosrdenstva Božieho, keď na nás spočíva záštita (pokrov) Otca nebeského, keď bez zábran môžeme vchádzať do Božej svätyne a pred tvár nášho Spasiteľa prinášať svoje vyznanie z hriechov a úprimné pokánie, aby sme sa stali účastní Tela a Krvi Christovej na odpustenie hriechov a na naše posvätenie, nuž, práve teraz aj ten najväčší hriešnik môže získať odpustenie a omilostenie.. „Avšak príde čas, hovorí sv. Eliáš Miňatijský, keď sa navždy zavrú dvere milosrdenstva Božieho, keď skončí Jeho trpezlivosť, vtedy, aj keď budeme volať: Pane, Pane, otvor nám!, Christos nám odpovie tak, ako nerozumným pannám v evanjeliu: Veru, vám hovorím, neznám vás (Mt 25, 12)".

Buďme preto neustále naplnení vierou a pevným presvedčením, že náš milovaný Spasiteľ i po svojom telesnom odchode nezanechal nás sirotami, ale že je s nami, že prebýva medzi nami podľa svojho prisľúbenia, prebýva vždy, všade a nerozlučne. Je len na nás, aby sme nevytvárali akúsi neviditeľnú priepasť medzi Ním a nami svojimi hriechmi a neprávosťou. Buďme naplnení vierou, buďme vždy vyzbrojení láskou a nádejou, že Isus Christos svojím nanebevstúpením otvoril nám dvere do večnej blaženosti. „Ostávajte teda vo mne a ja vo vás" — prihovára sa k nám Spasiteľ (Jn 15, 3). „Hľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem stolovať s ním a on so mnou. Kto zvíťazí, tomu dam sedieť so mnou na mojom tróne, tak ako aj ja som zvíťazil a sedím so svojím Otcom na Jeho tróne" (Zj 3, 20—21).

Prot. P. Kormaník

Vysokopreosvietený Filaret

VYSOKOPREOSVIETENÝ FILARET METROPOLITA MINSKÝ A BIELORUSKÝ A PREDSEDA ZAHRANIČNÉHO ODDELENIA MOSKOVSKEJ PATRIARCHIE DOKTOROM PRAVOSLÁVNEJ TEOLÓGIE H. C.

Dňa 16. marca 1982 bol na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove udelený vysoký akademický titul doktora pravoslávnej teológie h. c. Vysokopreosvietenému Filaretovi, metropolitovi minskému a bieloruskému, predsedovi Zahraničného oddelenie moskovskej patriarchie a exarchovi západnej Európy za jeho dlhoročnú a obetavú teologicko-mierovú a ekumenickú činnosť.

Do Prešova vladyka Filaret pricestoval dňa 15. marca 1982 v ranných hodinách. Po krátkom odpočinku v sprievode nášho vladyku Preosvieteného Nikolaja, biskupa prešovského, navštívil niektoré oblasti nášho Východoslovenského kraja. Z tejto cesty vladyka Filaret si odniesol veľmi dobré dojmy a páčila sa mu krásna príroda kraja, dediny a jeho ľud.

Po návrate o 18. hod. vladyka Filaret zavítal na našu Pravoslávnu bohoslovecká fakultu v sprievode Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, Preosvieteného vladyku Nikolaja a Preosvieteného vladyku Nikanora, biskupa michalovského. V chráme fakulty vzácnych hostí uvítal špirituál d. o. prot. Jozef Iljuk, potom sa slúžil krátky moleben a na záver modlitby vladyka Filaret sa otcovsky prihovoril k poslucháčom a profesorom našej fakulty a odovzdal im spomienkové dary. Po odchode z chrámu vladyka Filaret si obzrel priestory školy a stretol sa na večeri s členmi profesorského zboru za účasti predstaviteľov štátnej správy a zástupcu veľvyslanectva ZSSR v ČSSR.

Dekan fakulty prot. prof. dr. Štefan Pružinský uvítal vzácnych hostí, predovšetkým kandidáta Vysopreosvieteného Filareta a oboznámil prítomných so životom a činnosťou fakulty, predstavil členov profesorského zboru a ostatných pracovníkov školy. Počas večere prebehla veľmi úžitočná priateľská beseda. Na záver slávnostnej večere vladyka Filaret sa úprimne poďakoval za toto milé stretnutie a z rúk dekana fakulty prijal upomienkový dar a tiež poďakovanie za to, že našiel čas na takéto milé stretnutie s pracovníkmi fakulty. Bolo o to príjemnejšie, že väčšina z členov profesorského zboru mala možnosť zdokonaľovať svoje teologické vzdelanie na duchovných školách ruskej pravoslávnej cirkvi (Moskva, Leningrad).

Slávnostný promočný akt sa začal dňa 16. marca 1982 vo veľkej sále Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove. Profesorský zbor, biskupi a Vysokopreosvietený kandidát vstúpili do sály zo zvukov fanfár, po čom nasledovala modlitba a hymny. Po hymnách dekan fakulty otvoril promočný akt a medziným povedal:

V Ňom bol život a život bol svetlom ľudí (Jn 1, 4). Boh je darcom života, pokoja a spravodlivosti. A tieto tri pravdy tvorili, tvoria a budú tvoriť zá-

klad opravdivého ľudského života tu na zemi i vo večnosti. Každý deň sa zásluhou nášho Spasiteľa Isusa Christa modlíme k Otcovi nášmu nebeskému modlitbu Otče náš, v ktorej sa medziiným hovorí: „Posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje, buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi". A vôľa Božia je v tom, aby sme boli živí Bohu, sebe i iným ľuďom a naplňovali na zemi spomínané tri zásady: chrániť život — duchovný i telesný, chrániť pokoj i každú spravodlivosť. A všetko toto spolu znamená opravdu žiť. Preto sv. Simeon Nový Teológ vo svojej homíli „Zmysel kresťanského života" začína reč slovami: „Človek je Bohom stvorený pre život." Nie je to nič nové, nové však je tu to, že konštatuje a nanovo pripomína túto základnú pravdu. Aj pre ľudí dnešnej doby nastala naliehavá potreba konštatovať a pripomínať so všetkou rozhodnosťou a zodpovednosťou: Boh nás stvoril pre život! Pre hriech život človeka vždy bol ohrozený: vnútorne pre zlo, ktoré vstupilo do tohto sveta, ale aj zvonku — od ľudí, ktorí sú schopní siahať na život svojho brata. Preto boj za mier, spravodlivosť a za záchranu života na zemi sa stal dnes prvoradou úlohou každého človeka, aj nás kresťanov, ktorí okrem čiste pozemských dôvodov máme ešte i iné dôvody, vyplývajúce z našej viery a z našej perspektívy života večného.

Aj na dnešnom našom akademickom zhromaždení treba si pripomenúť túto pravdu, lebo na návrh Posvätnej Synody našej cirkvi a z rozhodnutia Fakultnej rady bude dnes udelený vysoký akademický titul d o k t o r a pravoslávnej teológie h. c. Vysokopreosvieteným Filaretovi, metropolitovi minskému a bieloruskému, exarchovi západnej Európy a predsedovi Zahraničného oddelenia moskovského patriarchátu za jeho významnú teologicko-mierovú a ekumenickú činnosť, ktorého dnes medzi námi čo najsrdečnejšie vítam. Vladyka Filaret prišiel k nám ako predstaviteľ krajiny a cirkvi, ktoré už dlhú dobu vyvíjajú nekompromisnú mierovú činnosť, aby sa svet dočkal života bez vojen, bez zbrojenia, bez napätia v medzinárodných vzťahoch a aby namiesto toho všetkého vo svete zavládol pokoj, spravodlivosť každého druhu a spolupráca medzi národmi, lebo iba tak sa ľudstvo oslobodí od všetkých neduhov, ktoré dnes spôsobujú vo svete biedu a utrpenie mnohých národov i jednotlivcov. Ako veriaci ľudia nemôžeme s tým nikdy súhlasiť a preto našou úlohou dnes je, urobiť všetko pre záchranu života na zemi. Aj náš kandidát patrí k národu a k cirkvi, pre ktorých ochrána života na zemi sa stala každodennou potrebou a neodmysliteľnou súčasťou života a práce."

Po týchto slovách dekan fakulty uvítal prítomných predstaviteľov našej cirkvi, štátnej správy, bratských cirkví v ČSSR, bohosloveckých fakúlt, KMK, RZ KMK v ČSSR, Pacem in terris, duchovných prešovskej a michalovskej eparchie, bohoslovcov a veriacich.

Po tomto uvítaní dekan fakulty požiadal riadne ustanoveného referenta d. o. doc. prot. Milana Gerku, aby oboznámil prítomných so životom a teologicko-mierovou činnosťou Vysopreosvieteného kandidáta. Po uvedení rozhodnutia Posvätnej Synody, štátnej správy a rozhodnutia Fakultnej rady udeliť titul doktora pravoslávnej teológie h. c. Vysokopreosvietenému Filaretovi referent pokračoval:

„Dovoľte mi, aby som Vás bližšie oboznámil so životom, vedeckou, dušpastierskou, ekumenickou a najmä teologicko-mierovou činnosťou Vysokopreosvieteného kandidáta.

Metropolita Filaret, občianskym menom Kirill Varfolomejevič Vachromejev, sa narodil dňa 21. marca 1935 v Moskve v rodine štátneho zamestnanca. Stredoškolské vzdelanie, počas ktorého paralelne študoval hudbu, ukončil v roku 1953.

Na jeseň toho istého roku začal študovať teológiu na Moskovskom duchovnom seminári, v ktorom úspešne pokračoval na Duchovnej akadémii. Zdravá duchovná atmosféra v Trojice — Segijevskej lávre v Zagorsku a hlboké teologické štúdium v Duchovnej akadémii zapôsobili naň tak mocne, že už v druhom ročníku akadémie sa rozhodol pre mníšsky život a obetavú službu v cirkvi. V Trojice — Sergijevskej lávre dňa 3. apríla 1959 zložil mníšske sľuby, pri ktorých prijal meno Filaret. Na jerodijakona bol vysvätený dňa 26. apríla v tom istom roku Jeho Svätosťou patriarchom moskovským Alexijom.

Duchovnú akadémiu ukončil na jar roku 1961 s titulom kandidáta bohoslovia, ktorý dostal za prácu: „Pastierska duchovná starostlivosť moskovského metropolitu Filareta podľa jeho listov". Cirkev ho povoláva k teologickej práci v Duchovnej akadémii. Tu prednáša dejiny a analýzu západných konfesií a neskoršie aj homiletiku.

Na jeromonacha bol vysvätený v chráme svätého Filareta milostivého v Trojice — Sergijevskej lávre patriarchom Alexijom dňa 14. decembra 1961.

V septembri roku 1962 bol vymenovaný za staršieho pomocníka inšpektora a v júni roku 1963 sa stal inšpektorom Moskovskej duchovnej akadémie.

Keď v septembri roku 1963 bola pri Moskovskej duchovnej akadémii otvorená ašpirantúra, stáva sa jej vedúcim. Dňa 8. októbra toho istého roku bola mu udelená hodnosť archimandritu. V novembri roku 1964 zúčastnil sa 3. celopravoslávnej konferencie na Rodose. Od roku 1964 pôsobí ako docent na katedre dejín západných vyznaní. Od 18. novembra do 22. decembra 1964 dočasne zastával funkciu rektora moskovských duchovných škôl. Dňa 24. októbra 1965, v súlade s uznesením Posvätnej synódy, bol v katedrálnom chráme Svätej Trojice v Leningrade vysvätený na biskupa tichvinského, vikára leningradskej eparchie.

V máji roku 1966 bol vymenovaný biskupom dimitrovským, vikárom moskovskej eparchie a rektorom obidvoch moskovských duchovných škôl, akadémie a seminára. Zároveň prednáša na katedre Nového zákona. Funkciu rektora zastáva do apríla roku 1973. Súčasne od novembra 1968 do októbra 1971 bol zástupcom predsedu Zahraničného oddelenia moskovského patriarchátu. V tom istom roku bol členom Komisie posvätnej synódy pre prípravu

miestneho snemu ruskej pravoslávnej cirkvi. Do hodnosti archibiskupa bol povýšený 9. septembra 1971. Od 6. septembra 1971 do 25. augusta 1972 ako rektor akadémie dočasne spravoval kalininskú eparchiu. Dňa 18. apríla roku 1973 bol vymenovaný za arcibiskupa berlínskeho a stredoeurópskeho a exarchu v strednej Európe. Do hodnosti metropolitu bol povýšený 15. apríla 1975. Dňa 16. novembra 1979 bolo mu zverené dočasne spravovať korsunskú eparchiu vo Francúzsku.

V októbri roku 1978 bol vymenovaný za metropolitu minského a bieloruského a exarchu v západnej Európe.

Uznesením Posvätnej synódy z apríla r. 1981 bol vymenovaný za predsedu Zahraničného oddelenia moskovského patriarchátu a za stálého člena Posvätnej synódy, ktoré funkcie úspešne zastáva až po dnešnú dobu.

Vysokopreosvietený metropolita Filaret je čestným členom Moskovskej a Leningradskej duchovej akadémie a nositeľom vysokých cirkevných radov a vyznamenaní ruskej, alexandrijskej, antiochijskej, jeruzalemskej, bulharskej, sinajskej a pravoslávnej cirkvi v Československu. Je členom komisie Posvätnej synody pre otázky kresťanskej jednoty a členom Medzipravoslávnej bohosloveckej komisie pre dialóg so starokatolíckou cirkvou. Zúčastnil sa mnohých bilaterálnych jednaní s evanjelickou cirkvou. Je vyznamenaný aj svetskými vyznamenaniami: čestným diplomom Sovietskeho výboru obrany mieru, čestnou medailou Sovietskeho výboru solidarity krajín Ázie a Afriky, čestnou medailou Sovietskeho mierového fondu, ako aj vyznamenaniami Nemeckej demokratickej republiky; čestnou medailou Národného frontu NDR a nemeckou medailou mieru, Mierovej rady NDR.

Metropolita Filaret patrí medzi tých pravoslávnych hierarchov, ktorí vždy a pohotovo reagujú na aktuálne problémy doby. Preto je účastníkom bilaterálnych bohosloveckých rokovaní za ruskú pravoslávnu cirkev. Ako delegáta ruskej pravoslávnej cirkvi vidíme ho i na I., II. a V. všekresťanskom mierovom zhromaždení v Prahe. Zúčastnil sa ako hosť aj rokovania miestneho snemu našej pravoslávnej cirkvi konanom v Prahe v roku 1977. V roku 1978 ako delegát KMK zúčastnil sa na 2. kongrese spoločenských síl za bezpečnosť a spoluprácu v Európe. V mesiaci júli 1981 sa stal členom Sovietskeho výboru pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Od augusta minulého roku je aj členom Ústredného výboru Svetovej rady cirkvi.

Vladyka Filaret ako obľúbený arcipastier a erudovaný teológ svojou službou v cirkvi snaží sa čo najhodnovernejšie priblížiť Christovo evanjelium lásky. Vie zainteresovať veriacich do života a úloh cirkvi vo svete pri šírení a záchrane Christovho pokoja.

Dovoľte mi niekoľko osobných charakteristík nášho doktoranda. Ako ašpirant Leningradskej duchovnej akadémie mal som neraz možnosť byť účastníkom jeho archijerejských bohoslužieb, a musím povedať, že tieto chvíle zostanú navždy v mojej pamäti. Keď vladyka Filaret koná bohoslužby, veriaci človek pociťuje prítomnosť Božej lásky, pravdy a milosti. Hlboká duchovnosť, prirodzené a hlboko prežité slová jeho modlitieb a kázaní vplývajú blahodarne na duše modliacich sa. Jeho bohoslužby v leningradských chrámoch boli vždy vyhľadávané veľkým zástupom veriacich. Jeho odchod z Leningradu pre mnohých bol veľkým zármutkom. Avšak všetci sme vedeli, že odišiel na inú, dôležitejšiu službu v cirkvi, v ktorej sme mu priali veľa úspechov. Potešujúce však je, že vladyka Filaret zostal vždy takýmto dobrým arcipastierom, ktorého srdce je otvorené pre každého človeka.

Svoju misijnú prácu v modernom svete vladyka Filaret sprevádzal aj literárnou činnosťou. Pre priblíženie a náboženské oslovenie veriacich o aktívnom živote cirkvi vydáva rusky prácu: „Moskovské duchovné školy pod vedením Jeho svätosti Patriarchu Alexija" a „Vlastenecká tvár Jeho sviatosti patriarchu Alexija". Ako arcibiskup berlínsky pre nemeckých kresťanov vydal prácu pod názvom „Patriarch Pimen", v ktorej informuje i o ekumenických a mierových snahách Jeho svätosti patriarchu Pimena ako predstaviteľa ruskej pravoslávnej cirkvi. Pozoruhodné sú najmä tie jeho práce (tiež vydané v nemčine), v ktorých sa zamýšľa nad úlohou cirkvi v spoločnosti a budúcnosti Európy.

Pre živú pastorizačnú prax cirkvi Vladyka Filaret publikuje práce, v ktorých rozoberá otázky dušpastierstva podľa diel svätých otcov, starcov, významných teológov a otázky týkajúce sa mníšskeho života. V nich hovorí o viere, nádeji, láske a pokore ako o znakoch pravoslávnej duchovnosti.

Jeho práce vyšli v ruskom, nemeckom, bulharskom a poľskom jazyku.

Z dogmatických otázok rozoberá predovšetkým tie témy, ktoré cirkev rieši v súčasných ekumenických rozhovoroch, najmä v dialógu so starokatolíckou cirkvou. Sú to otázky o Písme svätom a svätej Tradícii, o kónone Písma svätého, o Svätej Trojici. Jednou z významných je jeho práca o Filoique, v ktorej autor na základe učenia cirkvi a svätých Otcov v analýze významných ruských cirkevných historikov, ako napr. V. V. Bolotova, podáva pravoslávny názor na túto otázku a v ekumenicky dôležitých zásadach rieši tento teologický problém.

Vysokopreosvieteného metropolitu Filareta možno právom nazvať ekumenickým teológom. Svedčí o tom okrem iného jeho nemecky vydaná práca „Historické svedectvá ekumenického zmýšľania", kde ukazuje na povinnosť našej ekumenickej služby v súčasnosti a najmä na jej správne chápanie a uskutočňovanie. Otázkam ekumény autor venoval svoju prácu „Vzťah ruskej pravoslávnej cirkvi k západným cirkvám". Autor skúma príčiny a spôsob uskutočňovania ekumenických snáh ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorá si je vedomá svojej veľkej povinnosti a poslania vnášať do sveta Christovo zmierenie, šíriť bratskú lásku a kráčať v pravde a v svetle Božieho zjavenia.

Ekumenické snahy metropolitu Filareta sú výrazom jeho obetavej služby

Bohu a blížnym. Táto služba je uskutočňovaná v cirkvi, avšak neuzatvára sa, ale presadzuje do najširšieho ľudského spoločenstva. Ako erudovaný teológ a významný hierarcha ruskej pravoslávnej cirkvi nemôže nevidieť príčiny utrpenia vo svete, v ktorom mocní tohoto sveta v záujme svojich koristníckych cieľov ohrozujú život a šťastie jednotlivcov i celých národov, ba dokonca dnes už aj celej planéty. Ako arcipastier a syn ruského národa nemôže mlčky pozerať na úsilie imperialistických kruhov zvrhnúť svet do vojnového požiaru. Sovietsky ľud dobre vie, čo je to vojna. Jej rany sa ešte ani teraz nezahojili. Milióny sovietskych občanov prežili svoje detstvo bez rodičov a milióny matiek a manželiek sa nedočkali svojich milovaných. Táto skutočnosť nemôže zostať ľahostajnou žiadnemu sovietskemu občanovi a tobôž už nie pravoslávnej cirkvi a jej hierarchom.

Z mierovo-teologickej činnosti metropolitu Filareta vidíme, že pravoslávna cirkev si plne uvedomuje svoje poslanie, že má byť nositeľkou pokoja, pravdy a svetla. To všetko môže uskutočňovať iba vtedy, ak jej veriaci budú žiť v pokoji a v láske. Vojna je deštrukcia božieho kráľovstva a cirkvi Christovej. Preto ruská pravoslávna cirkev si kladie za svoju prvotnú povinnosť pomáhať zachovávať mier vo svete, aby mohla požívať plody Christovej lásky a spásy.

Preto metropolita Filaret osobne sa angažuje ako účastník mnohých mierových stretnutí kresťanov i nekresťanov.

Z množstva jeho mierových myšlienok chcel by som vybrať aspoň niektoré publikované v Bogoslovských trudach č. 7 pod titulom: „Teologický základ mierovej práce cirkvi." Mier chápe ako základnú podmienku života cirkvi: „Kresťanskej cirkvi, hovorí metropolita Filaret, je bytostne vlastne to, čo ľudskou rečou vyjadrujeme slovom mier. Mier, chápaný ako plný súlad, harmónie samostatných častí v celku je najhlbším základom Christovej cirkvi... Iba v mieri všetkých členov je možná jej jednota, možný je jej život, možné uskutočnenie toho cieľa, pre ktorý je na zemi založená... Pôsobenie cirkvi v pozemských podmienkach nemôže neuskutočňovať postupnú premenu sveta. Avšak v prvom rade táto premena je nutná u samotných členov cirkvi. Podľa kresťanského chápania cirkvi, mravná úroveň cirkevného ľudu je určovaná stavom medziľudských vzťahov... Bolo by veľkou chybou tvrdiť, že pre záchranu sveta od hrôzy, vojny a zničenia je dostačujúca výzva k mravne-duchovnému znovuzrodeniu človeka. Život svedčí a dejiny ľudstva to potvrdzujú, že výzva k osobnej duchovnej premene každého jednotlivca nenachádza vždy dostatočný ohlas vo všetkých ľudských srdciach. Nielen vnútorné úsilie je potrebné, ale aj vonkajšie, spojené niekedy s premenou existujúcich sociálnych vzťahov... Apoštol Jakub píše: „Počujte, vy boháči, plačte, bedákajte nad svojimi biedami, ktoré prichádzajú na vás... Ajhľa, mzda, ktorú ste zadržali robotníkovi, čo vám zožali polia, kričí, a krik žencov došiel k ušiam Pána mocnosti! Hýrili ste na zemi a hodovali; vytučili ste si srdcia, ako v deň zabíjačky!" (Jakub 5,

14—5). Tieto slová, hovorí ďalej metropolita Filaret, nemožno chápať len ako hlas hnevu. Sú výzvou k prehodnoteniu vzťahu k chudobným. Sú odsúdením existujúcej nerovnosti. Sú výzvou k bratskej láske, sú základom pre saciálne premeny a upevnenie mieru medzi ľuďmi."

Na medzinárodnom a medzicirkevnom stretnutí konanom v Moskve 1.—2. októbra minulého roku poukázal metropolita Filaret okrem iného na podmienky upevnenia mieru vo svete, čo formuloval takto: „V základoch spolupráce medzi ľuďmi leží: Uvedomenie si jednoty ľudstva, zabezpečenie rovnosti a dôstojnosti každého človeka, uznávanie ideí lásky, bratstva, spravodlivosti a mieru za najvyššie hodnoty vzájomných medziľudských vzťahov, uznanie najvyššej hodnoty, neopakovateľnosti a unikátnosti každého ľudského života". Metropolita Filaret zdôrazňuje, že Ruská pravoslávna cirkev vždy vystupuje v avantgarde obrancov mieru, a preto posiela svojich zástupcov na všetky medzinárodné zhromaždenia na obranu mieru. Zároveň aj sama je iniciátorkou a organizátorkou mierových zhromaždení, ako napríklad „Konferencie všetkých cirkví a náboženských spoločností v ZSSR" v roku 1952 a konferencia v r. 1969 v Trojice — Sergijevskoj lávre.

Najvýznamnejšou však bola „Svetová všenáboženská konferencia za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy vo svete" v roku 1977. V súčasnej dobe z iniciatívy ruskej pravoslávnej cirkvi sa pripravuje v Moskve celosvetová mierová konferencia pod názvom „Náboženskí pracovníci za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou katastrófou".

Pravoslávna cirkev v Československu, spolu s našou bohosloveckou fakultou s obdivom a láskou sleduje toto ušľachtilé mierové úsilie ruskej pravoslávnej cirkvi. Inšpirovaná týmto úsilím, považuje za mravný záväzok vyjadriť sa k tomuto krásnemu podujatiu. Preto 1. decembra minulého roku naša cirkev zvolala mierový seminár v Prahe a v dňoch 3.—4. marca tohoto roku sa naša fakulta zúčastnila sympózia bohosloveckých fakúlt, ktoré usporiadala Slovenská evanjelická bohoslovecká fakulta v Bratislave. Obidve zasadnutia boli venované pripravovanému moskovskému mierovému kongresu. Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove vysoko hodnotí mierovú činnosť ruskej pravoslávnej cirkvi i osobnú iniciatívu metropolitu Filareta, zástupcu tejto cirkvi na mnohých grémiách a konferenciách, a želajúc vyjadriť vďaku nášmu významnému hosťovi — a v jeho osobe aj ruskej pravoslávnej cirkvi — rozhodla sa udeliť doktorát pravoslávnej teológie honoris causa Vysokopreosvietenému Filaretovi metropolitovi minskému a bieloruskému, predsedovi Zahraničného oddelenia moskovského patriarchátu.

Žiadam vás, spektabilis otec dekan, o udelenie súhlasu k promočnému aktu.

Po udelení súhlasu dekana fakulty promočný akt vykonal prodekan našej fakulty prof. Andrej Hniďak, odovzdal novému doktorovi teológie h. c. diplom a zlatú reťaz na znak trvalých zväzkov s našou bohosloveckou fakultou. Po ukončení promočného aktu dekan fakulty pozdravil nového doktora

teológie a zaželal mu dobré zdravie, hojnosť darov Ducha svätého, aby mohol aj v ďalších rokoch svojho života vykonávať svoje arcipastierske a mierové poslanie. Po tomto pozdrave nasledoval úprimný pozdrav od hlavy našej cirkvi — Jeho Blaženstva Doroteja, ktorý zdôraznil význam teologicko-mierovej práce ruskej pravoslávnej cirkvi a osobitne cteného kandidáta, naše bratské zväzky s ruskou pravoslávnou cirkvou a národmi ZSSR. Za štátnu správu cteného kandidáta pozdravil riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné pri Úrade Predsedníctva vlády ČSSR dr. Karel Hrůza, ktorý vyzdvihol neúnavné mierové úsilie národov ZSSR, ruskej pravoslávnej cirkvi a osobne kandidáta, ktorému za jeho aktívnu mierovú činnosť tento vysoký akademický titul právom patrí.

Promočný akt bol zakončený modlitbou. Potom sa všetci prítomní odobrali k pomníku padlých sovietskych vojakov na námestí, kde Vysokopreosvietený vladyka Filaret so svojim sprievodom položil veniec ako prejav úcty za ich hrdinstvo.

Slávnostný obed na počesť nového doktora bol usporiadaný v hoteli Dukla, kde nového doktora pozdravili predstavitelia bratských cirkví, bohosloveckých fakúlt, KMK, RZ, KMK, Pacem in terris, zástupca ONV v Prešove a ďalší.

Za všetky tieto úprimné gratulácie vladyka Filaret sa úprimne poďakoval, pripomenul ešte raz hlavné motívy mierovej práce ruskej pravoslávnej cirkvi i svojej, ktoré vychádzajú z učenia Spasiteľa nášho Ježiša Christa — z evan-

jelia, zo zdravého rozumu, ktorý jasne hovorí, že niet inej cesty, než je ochrana života na zemi, pokoj, spolupráca medzi národmi, odzbrojenie a všetko, čo akýmkoľvek spôsobom môže napomôcť dosiahnutiu tohto cieľa. Úprimne sa poďakoval našej cirkvi, štátnej správe a jej zástupcom za Úrad predsedníctva vlády ČSSR, MK ČSR, MK SSR, KNV, ONV, zástupcom bratských cirkví a bohosloveckých fakúlt, ktorí svojou prítomnosťou sa prihlásili k tomuto úsiliu ruskej pravoslávnej cirkvi i nového doktora vladyku Filareta, zástupcom KMK a Pacem in terris, lebo všetkých nás spája jedna myšlienka a jeden cieľ: zachovať pokoj, spravodlivosť a život na zemi.

Veríme, že všetci, ktorí boli prítomní na tomto slávnostnom promočnom akte, odniesli si veľký duchovný zážitok i impulz k podobnej aktívnej teologicko-mierovej činnosti v dnešnom svete.

Nech Pán žehná kroky nového doktora teológie našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, aby jeho práca bola prínosom a požehnaním pre všetkých nás.

I touto cestou osobitne ďakujeme Jeho Blaženstvu Dorotejovi, Preosvietenému vladykovi Nikolajovi a Preosvietenému vladykovi Nikanorovi, že urobili všetko preto, aby tento promočný akt bol dôstojný kandidáta na doktora teológie — vladyku Filareta. Ďakujeme zástupcom štátnej správy, zástupcom bratských cirkví, bohosloveckých fakúlt a všetkým ostatným, ktorí svojou účasťou poctili tento významný promočný akt na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte.

Is polla eti Despota!

Významné a sviatočné dni májové

Všetok náš ľud oslavuje v mesiaci máji dva významné dni. Je to 1. a 9. máj. Aj veriaci našej cirkvi sa k týmto oslavám pripojujú.

Ako došlo k sviatkovaniu 1. mája? Bolo to v roku 1886. Dlhoročný boj robotníkov USA za osemhodinový pracovný deň vyvrcholil práve na 1. mája 1886 veľkým generálnym štrajkom. V meste Chicago zastavilo v ten deň prácu vyše 25 tisíc robotníkov. Počet štrajkujúcich sa veľmi rýchlo zväčšil, lebo štrajková nálada prenikla aj do iných miest. Ale toho dňa vyšľahol plameň z policajných pušiek. Šesť robotníkov posledný raz vydýchlo v kalužiach krvi. Odbory zvolali na 4. mája protestnú demonštráciu. Desaťtisícové zástupy zaplnili chicagský Senný trh. Hoci táto demonštrácia bola pokojná, vládnúce kruhy hľadali spôsob ako vyprovokovať stretnutie s robotníkmi, aby sa našla zámienka na brutálne odvetné opatrenia. Večer toho dňa, keď sa robotníci už rozchádzali, vypochodovali proti nim policajti. Ozvali sa výstrely a vznikla panika. Platený agent hodil medzi policajtov bombu a to postačilo k brutálnemu zásahu polície proti robotníkom. Ešte väčšia tragédia sa odohrala na súde, na ktorom štyria z vodcov štrajku boli odsúdení na trest smrti z dôvodu, že organizovali sprisahanie. Iné dôkazy neboli. Napriek obrovskému protestu robotníkov, ktorí žiadali oslobodenie svojich druhov, súd svoje rozhodnutie nezmenil. Trest smrti bol bezodkladne vykonaný. Až o sedem rokov vládne orgány priznali krutú pravdu, že to bol „justičný omyl".

Dňa 11. novembra 1886 privádzajú ozbrojené stráže na popravisko predákov-robotníkov Spiesa, Parsona, Fischera a Englera. Augustín Spies pri nasadení katom slučky na krk zvolal: „Príde čas, keď naše mlčanie v hrobe bude silnejšie než naša reč." Jeho slová sa stali skutočnosťou. O dva roky sa Americká federácia práce rozhodla, aby sa každý rok na 1. mája uctievala manifestačným štrajkom p a m i a t k a popravených predákov robotníckeho hnutia. V júli 1889 na Zjazde II. internacionály bolo rozhodnuté, aby sa 1. máj stal medzinárodným dňom boja proletariátu za 8-hodinový pracovný čas. V rezolúcii žiadali a vyhlásili, aby sa 1. máj stal dňom medzinárodnej manifestácie, aby boli vyzvané všetky vlády krajín sveta k tomu, aby zákonom zabezpečili 8-hodinový pracovný čas a splnili ďalšie požiadavky medzinárodného kongresu v Paríži, aby sa nezabudlo na obete chicagských robotníkov. Spiesovo posolstvo pripomína, že jedine v internacionálnej jednote tkvie sila triedy, ktorej patrí budúcnosť. Medzinárodný kongres sa uzniesol, že hrozba vojny zmizne jedine vtedy, keď kapitalistický spôsob výroby uvoľní priestor oslobodenej práci.

Na 1. mája 1890 stíchli továrne, ulicami európskych miest kráčali veľké zástupy robtníkov. V Chicagu sa toho dňa zišlo okolo 50 000 robotníkov. V Paríži boli v uliciach takmer všetci robotníci a ich mohutná manifestácia vystrašila meštiakov. Anglickí robotníci manifestovali až o dva dni, v nedeľu, lebo v pracovný deň im to vláda prísne zakázala. Na manifestácii ich bolo okolo 300 000 (Londýn). Aj u nás v Prahe na Streleckom ostrove bolo miestne zhromaždenie robotníkov, tiež vo Viedni, Ríme a v iných európskych mestách. O rok neskôr takéto manifestácie sa uskutočnili v Peterburgu (Leningrad), Charkove a inde. V r. 1901 bol veľký štrajk na 1. mája v Obuchovskej továrni. Takto bolo aj v ďalších rokoch. Na začiatku prvej svetovej vojny 1. máj je tichou spomienkou. V roku 1916 tento deň je protestným dňom proti vojne v celom Nemecku. V Rusku po VOSR sa tento deň stal Sviatkom práce. V roku 1934 sa na trasparentoch objavujú heslá s protifašistickým zameraním, ktorý pripravoval novú vojnu namierenú predovšetkým proti ZSSR a ostatným krajinám Európy, ba aj celého sveta.

My dnes žijeme v iných podmienkach a preto pre nás 1. máj je opravdu sviatkom tvorivej práce, je to pokojná osláva ľudských snáh a umu, vložených do tejto práce, je to manifestácia za mier na celom svete, je to protest proti všetkým narušiteľom pokoja vo svete. Náš robotník sa nebojí, že ho z ulíc vyženie policajt, lebo je to dielo jeho rúk. A to je umocnené tým, že o niekoľko dní po 1. máji náš ľud oslavuje 9. máj, deň nášho oslobodenia z moci fašizmu slávnou Sovietskou armádou. V roku 1945 zazneli posledné výstrely tejto hroznej vojny. Zvony kostolov oznamovali koniec poroby a mučenia, koniec strachu zo smrti. Prišla sloboda! Republika sa stala novou a slobodnou a mohla plne rozvíjať svoje tvorivé ciele a ľudská práca opäť prinášala šťastie všetkým obyvateľom našej vlasti. Spomíname na radostné chvíle, kedy boli oslobodené prvé obce našej vlasti — Kalinov a iné, čo vlievalo nádej na oslobodenie do srdc všetkých občanov našej krajiny. Dňa 9. mája 1945 je oslobodená celá naša vlasť a tento deň bol vyhlásený za štátny sviatok. Vzdávame hold a s úctou spomíname na všetkých padlých — sovietskych i našich vojakov pod vedením arm. gen. L. Svobodu, ktorý po boku Sovietskej armády viedol synov nášho národa k víťazstvu nad nemeckým fašizmom — k slobode.

Nech naše zvony vždy oznamujú len pokoj a radosť, aby ich už nikdy nebolo treba prerábať na delá. Toto oslobodenie nesmie byť nami zabudnuté, lebo to bolo oslobodenie aj duchovné, oslobodenie našej cirkvi, ktorá počas mnohých storočí ťažko znášala mocnú duchovnú porobu, bola zbavená základných práv a žila v podstate v srdciach veriacich ľudí. Dnes má rovnaké práva pred zákonom s inými cirkvami a toto jej postavenie v našom národe si treba vážiť a jej rozkvetu všemožne napomáhať, aby mohla plniť svoje posvätné poslanie ako hlásateľka pokoja, bratskej lásky a pravej viery v Boha.

Prof. A. Hniďak

Spoločne za záchranu posvätného daru života

V dňoch 10.—14. mája 1982 uskutoční sa v Moskve významná mierová konferencia predstaviteľov svetových náboženstiev za záchranu posvätného daru života, ktorá je zvolaná z iniciatívy Jeho Svätosti Pimena, patriarchu moskovského a celého Ruska. Na podporu tejto významnej mierovej iniciatívy, ktorá vyvolala veľký ohlas vo svete, uskutočnilo sa mierové zhromaždenie duchovenstva prešovskej a michalovskej eparchie. Miestom konania tohto mierového zhromaždenia bola veľká sála Úradu eparchiálnej rady našej cirkvi v Prešove. Rokovanie otvoril a viedol Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, ktorý na tomto zhromaždení privítal Jeho Blaženstvo Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, Preosvieteného vladyku Nikanora, biskupa michalovského, kancelára Úradu Metropolitnej rady našej cirkvi prot. doc. Dr. Jaroslava Šuvarského, cirkevného tajomníka odb. kultúry KNV p. M. Sičáka, duchovných prešovskej a michalovskej eparchie a poslucháčov našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove.

S hlavným referátom vystúpil Jeho Blaženstvo Dorotej, ktorý v prvej časti svojho referátu poskytol prítomným podrobnú informáciu o príprave spomínanej moskovskej mierovej konferencie, v druhej časti dal teologické zdôvodnenie nášho dnešného mierového snaženia. Poukázal na veľkosť a nesmiernu hodnotu ľudského života, na zlo, ktoré narušuje pokojný život človeka, na dielo našej spásy a na konkrétne formy mierovej činnosti kresťanov vo svete.

S podrobnou správou o mierovej činnosti RZ KMK v ČSSR a o mierovom úsilí vo svete vôbec vystúpil kancelár Úradu MR našej mitr. prot. Dr. Jaroslav Šuvarský. Prítomných zaujali predovšetkým konkrétne mierové iniciatívy a formy boja za zachovanie mieru a života na tejto zemi, lebo i jedno i druhé je za dnešnej situácie vo svete ohrozené snahou tých, ktorí volajú po horúčkovitom zbrojení a zvýšujú medzinárodné napätie vo svete, maria mierové iniciatívy a snahy socialistických krajín a medzinárodnú spoluprácu.

Po poludňajšej prestávke s ďalším referátom vystúpil dekan našej bohosloveckej fakulty prot. prof. Dr. Štefan Pružinský, ktorý tento problém osvetlil z hľadiska svätootcovskej teológie. O priebehu a hlavných myšlienkach seminára bohosloveckých fakúlt, ktorý sa konal v dňoch 3.—4. marca 1982 v Bratislave poinformoval d. o. prot. doc. Milan Gerka. Na záver tohto mierového zhromaždenia sa k prítomným prihovoril Preosvietený Nikanor, biskup michalovský, ktorý urobil dôraz na niektoré základné formy boja za mier, poukázal na to, že nás ani nie je treba presviedčať o mieri, ale skôr treba hľadať konkrétne a účinné formy boja za zachovanie pokoja vo svete, predovšetkým však života človeka na zemi, lebo cennejší dar v tomto svete od Boha ani nemáme.

Za štátnu správu prehovoril krajský cirkevný tajomník pán Michal Sičák, ktorý vysoko ocenil toto mierové snaženie našej cirkvi, vyzval prítomných k pokračovaniu v tomto úsilí, aby národy sveta nemuseli prežiť tretiu svetovú vojnu, ktorá by mohla znamenať zánik života na zemi a zaželal mierovej činnosti našej cirkvi mnoho úspechu.

Na záver vladyka Nikolaj predložil na schválenie text Vyhlásenia biskupov a duchovných prešovskej a michalovskej eparchie, otcovsky sa poďakoval prítomným za hojnú účasť (okolo 100 duchovných) o požiadal všetkých, aby táto činnosť cirkvi bola prístupnou formou priblížená aj našim veriacim, ktorí svojou každodennou prácou mierové úsilie vo svete podporujú a mier si úprimne želajú.

Prot. Š. Pružinský

VYHLÁSENIE

Zišli sme sa ako pravoslávni duchovní z prešovskej a michalovskej eparchie v Prešove, aby sme podporili návrh Jeho Svätosti Pimena, patriarchu moskovského a celej Rusi na zvolanie Svetovej konferencie „Náboženskí zá-

stupcovia za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou katastrofou", ktorá sa uskutoční v Moskve v dňoch 10.—14. mája 1982.

Duchovní s pozornosťou vypočuli prejav Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa o stave príprav na konferenciu.

Veriaci ľudia majú život za vzácny dar Boží, dar, ktorý musíme zachovať a rozvíjať, ktorý nesmieme zničiť alebo ničiť, alebo znetvoriť. Každý človek musí zvýšiť svoju citlivosť pre pochopenie tejto okolnosti a vynaložiť všetky sily k tomu, aby sám život bol zachránený pred zničením. Cena mieru je dnes cenou ľudskej existencie.

Schádzame sa v zložitej a vyhrotenej medzinárodnej situácii. Preto vysoko oceňujeme novú mierovú iniciatívu Sovietskeho zväzu, ktorú na zjazde sovietskych odborov oznámil vo svojom prejave Leonid Iľjič Brežnev. Návrhy ZSSR sú dôležitým príspevkom k snahe zastaviť horúčkovité zbrojenie a zabrániť tak svetovému konfliktu. Vyjadrujeme svoju podporu každej práci OSN na výstavbe a zachovaní mieru a ako všetci ľudia dobrej vôle očakávame mnoho od skorého druhého mimoriadneho zhromaždenia OSN pre odzbrojenie. Minulý týždeň zasadal v Prahe Pracovný výbor Kresťanskej mierovej konferencie, ktorý rokoval o aktuálnych úlohách kresťanov v úsilí o mier a priateľstvo medzi národmi. Zúčastnili sa na ňom predstavitelia 26 krajín sveta. Závery tohto rokovania si berieme za svoje.

Vyznávame, že najvlastnejšou podporou a záštitou života je činorodá práca v mieri. Preto odsudzujeme všetky pokusy vojnových podnecovateľov nukleárneho zbrojenia, ktorí maria mierové rokovania medzi Západom a Východom. Túžime po zblížení všetkých národov, po ich bratskom porozumení a kľudnom živote v mierovej práci.

Rokovaniu Všenáboženskej konferencie v Moskve, ktorá sa uskutoční v mesiaci máji t. r., prajeme plný zdar a úspech.

V Prešove, 29. marca 1982.

Pravoslávni biskupi
a duchovní prešovskej a michalovskej eparchie

Nech človek zostane živý na tejto zemi

Všetko čo je živé na tejto zemi — človek i celá ostatná Božia živá príroda — veľmi citlivo reaguje na bezcitné zasahovanie a porušovanie života na zemi. Veda dnes odhalila a objasnila mnohé neznáme faktory existencie živej prírody. Ukazuje sa, že nielen človek, ale aj ostatné živé bytosti vedia citlivo reagovať na každú zmenu v prírode, na

každú katastrofu a nežiadúci zásah do života prírody, že živočíchy i rastliny pamätajú, myslia, spievajú a plačú, hoci je tu veľký rozdiel medzi týmito prejavmi života u človeka a ostatnej prírody. Jedno je však nepopierateľné: cítia dobré a trpia od zlého.

Preto nie div, že človek, spolu s ostatnou živou prírodou, ktorá je dielom Božím, má strach z tých ľudí, ktorí by chceli siahnuť na to najcennejšie, na život človeka i celej prírody, porušiť ho, zničiť alebo zohaviť. Človek ako koruna stvorenia má v ňom osobitnú úlohu: zveľaďovať a skrášľovať túto Božiu prírodu a pamätať, že v prírode má svoje miesto každé živé stvorenie, každý chrobáčik i každá trávička, každý kvietok. A šľachetní ľudia vynaložili nemálo úsilia na zveľaďovanie a skrášľovanie živej prírody, lesov, parkov, kvetín a pod.

Neviem, či ste sa niekedy zamysleli nad tým, koľko len naše zdravotníctvo vynakladá úsilia na to, aby vrátiť čo len kus zdravia chorému človeku, alebo predĺžiť mu život, hoci niekedy ide len o niekoľko dní, či ste sa niekedy zamysleli nad tým, koľko námahy a prostriedkov všetko toto stojí, námaha lekárov, sestier a ostatných pracovníkov, koľko prebdených nocí treba obetovať nad lôžkom nemocných a slabých ľudí, koľko naša spoločnosť vydáva peňazí na zabezpečenie lekárskych prístrojov, liekov a iných zdravotných prostriedkov a zariadení? Koľko sa v našej vlasti urobí preventívnych opatrení, aby sa predišlo onemocneniu a aby človek bol živý a zdravý, aby mohol pracovať a tešiť sa z výsledkov svojej práce, ktorá je nielen k jeho vlastnému dobru, ale tiež k dobru iných ľudí doma i vo svete. To vedia najlepšie len zdravotníci a pacienti, vďační pacienti, lebo zdravie a život je ten najcennejší dar, aký máme od Boha. Aký nákladný výskum sa prevádza, aby ľuďom chránil život a zdravie! Či snáď všetko toto nemá nijakú cenu?

Práve táto obrovská práca zdravotníkov a veľké finančné i materiálne prostriedky našej spoločnosti nás zaväzujú, aby sme život človeka a živej prírody chránili ako svätý dar Boží. A dnes, keď sme svedkami toho, že vo svete sú sily, ktoré by chceli siahnuť na život človeka a sveta, nemôžeme mlčky stať a prizerať sa, ale je treba spojiť naše hlasy a naše sily s hlasom a silou všetkých dobrých ľudí na svete, s ľuďmi, ktorí túžia po živote a mieri, treba sa spojiť s hlasom príslušníkov všetkých svetových náboženstiev. A ich hlas mocne zaznie na svetovej konferencii náboženských predstaviteľov, ktorá sa uskutoční v tomto mesiaci v Moskve. Hlavnou témou tejto konferencie bude záchrana posvätného daru života pred nukleárnou katastrofou. Toto úsilie teda musí spojiť všetkých veriacich ľudí sveta — kresťanov i nekresťanov — na záchranu života, na zabezpečenie mieru a pokoja vo svete, na odstránenie zbrojenia, aby všetko materiálne bohatstvo sveta mohlo slúžiť dobru a šťastiu človeka i celej prírody na tejto zemi.

Ľud našej vlasti vždy ťažko prežíval vojnové časy a nerád siahal po

zbraní, hoci išlo o spravodlivý boj na záchranu života, urobil to len v krajnej nutnosti. Túžbu po mieri vyjadril v jednej husitskej piesni po víťazstve pri Domažliciach týmito slovami:

„A tehdy meč se změní v pluh
a oštěp v srp, jak slíbil Bůh,
a zbraně se pak roztaví
ve zvony, jež nás pozdraví.
Národ již meče nezdvihne,
souseda válkou nestihne,
neb krásou míru, soužití
budou se všechni těšiti".

Život je cenný a vzácny, je to svätý dar života a my si ho máme nielen vážiť a milovať, ale aj chrániť pred tými, ktorí ho ohrozujú a prosiť o to Boha slovami žalmistu: „Preukáž svoju pravdivú milosť, Ty, ktorý zachraňuješ tých, ktorí sa utiekajú k Tebe, zachraňuješ svojou pravicou tých, ktorí povstávajú proti nim (Ž 17, 7).

Máme dosť na čo vydávať prostriedky, máme čo zveľaďovať pre blaho ľudstva. Siahať na život človeka a Božej prírody je hriech, a my s hriechom musíme viesť boj. Zaväzuje nás k tomu naše kresťanské učenie, ale aj krv a životy padlých osloboditeľov v našej vlasti, čo padli v boji za dôstojný a slobodný život nás všetkých.

Prot. ŠTEFAN HORKAJ

Zo života prešovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● Jeho Preosvietenosť vladyka Nikolaj odslúžil sv. liturgiu za asistencie prešovských duchovných v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove v nedeľu 8. a 21. marca.

● Dňa 14. marca t. r. Jeho Preosvietenosť vladyka Nikolaj zúčastnil sa na posviacke chrámu po vonkajšej i vnútornej maľbe v Karlových Varoch. Pri tejto príležitosti sv. liturgiu slúžil Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, Jeho Vysokopreosvietenosť Filaret, metropolita minský a bieloruský a predseda Zahraničného oddelenia Moskovského patriarchátu, náš vladyka, Preosvietený Nikolaj, správca Ruského podvoria v Karlových Varoch d. o. archimandrita Vladimír a niekoľko duchovných z okolia.

PROMOČNÝ AKT

● V rezidencii Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove uskutočnil sa dňa 16. marca t. r. promočný akt za účasti Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, Preosvietených biskupov oboch eparchií, profesorského kolektívu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove na čele s jej dekanom, zástupcov štátnej správy, hostí z iných bohosl. fakúlt, duchovenstva oboch eparchií a poslucháčov PBF, na ktorom Jeho Vysokopreosvietenosti Filaretovi, metropolitovi minskému a bieloruskému a predsedovi Zahraničného oddelenie Moskovského patriarchátu bol udelený vedecký titul — doctor honoris causa. Is polla eti despota!

MIEROVÉ ZHROMAŽDENIE DUCHOVNÝCH

● Dňa 29. marca 1982 z iniciatívy Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, uskutočnilo sa celoeparchiálne zhromaždenie pravoslávnych duchovných eparchie prešovskej a michalovskej v budove ER v Prešove. Tohto zhromaždenia zúčastnila sa aj naša Posvätná Synoda na čele s Jeho Blaženstvom, metropolitom Dorotejom, ktorého doprevádzal d. o. mitr. prot. ThDr. Jaroslav Šuvarský, kancelár ÚMR v Prahe. Štátnu správu zastupoval KCT p. M. Sičák z Košíc. Toto mierové zhromaždenie malo za cieľ podporiť návrh Jeho Svätosti Pimena, patriarchu moskovského a celej Rusi na zvolanie „Svetovej konferencie náboženských zástupcov na záchranu posvätného daru života pred nukleárnou katastrofou", ktorá sa má uskutočniť v dňoch 10.—14. mája t. r. v Moskve.

„ANDREJEVO STOJANIE"

● Žiť, či umierať? Kto by nechcel žiť? Kto by chcel umierať? Áno, my chceme žiť! My, pravoslávni veriaci, prajeme všetkým ľuďom na našej planéte len žiť a život rozvíjať, lenže to sa môže robiť iba v mieri. Za mier treba bojovať, o mier treba prosiť. A práve v tieto posvätné dni Veľkého pôstu často sa schôdzame